

Sygn. akt VIII **Pa 222/18**

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 4 lipca 2019 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych
w składzie:

Przewodniczący:	sędzia Grażyna Łazowska
Sędziowie:	Grzegorz Tyrka del. Magdalena Kimel
Protokolant:	Dominika Smyrak

po rozpoznaniu w dniu 4 lipca 2019r. w Gliwicach

sprawy z powództwa P. K., M. H., B. G.

przeciwko (...) Spółce Akcyjnej w J.

o świadczenie rekompensacyjne

na skutek apelacji pozwanej

od wyroku Sądu Rejonowego w Gliwicach

z dnia 22 sierpnia 2018 r. **sygn. akt** VI P 799/17

1. zmienia zaskarżony wyrok w całości w ten sposób, że oddala powództwa;
2. odstępuje od obciążania powodów kosztami postępowania przed Sądem I i II instancji.

(-) sędzia Grzegorz Tyrka (-) sędzia Grażyna Łazowska (-) sędzia del. Magdalena Kimel

„v.s.”

Sygn. akt VIII Pa 222/18

UZASADNIENIE

Ostatecznie sprecyzowanym powództwem P. K., B. G. i M. H. domagali się zasądzenia od pozwanej (...) Spółki (...) kwot po 10.000 zł tytułem świadczenia rekompensacyjnego z tytułu utraty prawa do bezpłatnego węgla oraz zwrotu kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Uzasadniając żądanie powodowie wyjaśnili, że byli zatrudnieni przez pozwaną w KWK (...) do 2014 r., kiedy to uzyskali uprawnienie do emerytury. Ponadto wskazali, że pozwana wypłaciła im ekwiwalent pieniężny z tytułu prawa do bezpłatnego węgla za okres od dnia przejścia na emeryturę do dnia 31 grudnia 2014 r.

Pozwana (...) Spółka Akcyjna w J. wniosła w odpowiedzi na pozew o oddalenie odwołań oraz zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego.

Uzasadniając prezentowane w odpowiedzi stanowisko pozwana wyjaśniła, że w dniu 31 lipca 2014 r. zawarła z (...) Spółką Akcyjną w K. (...) S.A.) umowę sprzedaży KWK (...) i w myśl art. 23¹ k.p. stała się stroną w umowach o pracę pracowników ww. części przedsiębiorstwa zbywcy. Przejętych pracowników obowiązywało zaś Porozumienie płacowe zawarte w dniu 20 grudnia 2004 r. pomiędzy Zarządem (...) S.A., a organizacjami związkowymi, które zawierało m.in. postanowienia dotyczące węgla deputatowego i ekwiwalentu za ten węgiel przysługującego emerytom i rencistom. Zgodnie jednak z uchwałą z dnia 30 września 2014 r. zarząd pozwanej – z uwagi na trudną sytuację finansową – odstąpił od wypłaty węgla deputatowego ze skutkiem od 1 stycznia 2015 r. Z uwagi na wciąż pogarszającą się sytuację finansową ww. porozumienie zbiorowe z 20 grudnia 2004 r. zostało wypowiedziane uchwałą zarządu (...) S.A. z dnia 19 września 2014 r. ze skutkiem na dzień 1 stycznia 2015 r. W rezultacie pozwana stwierdziła, że od 1 stycznia 2015 r. deputat węglowy nie przysługiwał osobom przechodzącym na emeryturę.

Wyrokiem z dnia 22 sierpnia 2018 r. Sąd Rejonowy w Gliwicach VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych (sygn. akt VI P 799/17)

- 1. zasądził od pozwanej na rzecz każdego z powodów kwoty po 10.000 zł tytułem świadczenia rekompensacyjnego w związku z utratą prawa do bezpłatnego węgla;**
- 2. zasądził od pozwanej na rzecz każdego z powodów kwoty po 1.350 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego;**
- 3. nakazał pobrać od pozwanej na rzecz Skarbu Państwa (Sądu Rejonowego w Gliwicach) kwotę 1.500 zł tytułem opłaty od pozwu, od obowiązku uiszczenia której powód był zwolniony z mocy ustawy.**

Sąd I instancji ustalił, że powód P. K. był zatrudniony przez pozwaną w okresie do dnia 23 listopada 2014 r. i do tego dnia świadczył pracę w KWK (...). Od tego dnia powód miał ustalone prawo do emerytury i pobierał świadczenia z tytułu emerytury.

Powód B. G. był zatrudniony przez pozwaną w okresie do dnia 21 sierpnia 2014 r. i do tego dnia świadczył pracę w KWK (...). Od tego dnia powód miał ustalone prawo do emerytury i pobierał świadczenia z tytułu emerytury.

Z kolei powód M. H. był zatrudniony przez pozwaną w okresie do dnia 22 grudnia 2014 r. i do tego dnia świadczył pracę w KWK (...). Od tego dnia powód miał ustalone prawo do emerytury i pobierał świadczenia z tytułu emerytury.

W dniu 31 lipca 2014 r. pozwana zawarła z (...) S.A. w K. umowę, na mocy której nabyła zorganizowaną część przedsiębiorstwa w postaci KWK (...) i w trybie z art. 23¹ k.p. stała się stroną w umowach o pracę pracowników ww. części przedsiębiorstwa zbywcy, w tym powoda.

Stosunki pracy łączące powodów z pozwaną zostały rozwiązane na mocy porozumienia stron w związku z przejściem powodów na emeryturę.

W okresie od ww. terminów przejścia powodów na emeryturę do dnia 31 grudnia 2014r. powodom przysługiwało – jako emerytom – prawo do bezpłatnego węgla na podstawie postanowień porozumienia zbiorowego z dnia 20 grudnia 2004 r. (...) przejętych przez pozwaną w ww. trybie obowiązywało bowiem Porozumienie płacowe zawarte w dniu 20 grudnia 2004 r. pomiędzy Zarządem (...) S.A., a organizacjami związkowymi, które zawierało m.in.

postanowienia dotyczące węgla deputatowego i ekwiwalentu za ten węgiel przysługującego emerytom i rencistom. Prawo do bezpłatnego węgla dla emerytów, rencistów i innych uprawnionych realizowane było w ekwiwalencie pieniężnym, przy czym na wniosek uprawnionego mogło zostać zrealizowane także w naturze.

Porozumienie będące źródłem uprawnienia powoda do bezpłatnego węgla utraciło moc obowiązującą od dnia 1 stycznia 2015 r. Uchwałą Zarządu pozwanej z dnia 30 września 2014 r. (nr (...)) pozwana odstąpiła od wypłaty deputatu węglowego dla emerytów i rencistów w roku 2015 r. Z kolei Zarząd (...) S.A. uchwałą z dnia 19 września 2014 r. (nr (...)) „zlikwidował prawo emerytów i rencistów uprawnionych do bezpłatnego węgla”.

Następnie Sąd I instancji ustalił, że w dniu 27 lutego 2015 r. pozwana wypłaciła powodowi M. H. ekwiwalent pieniężny z tytułu prawa do bezpłatnego węgla za 2014 r. W dniu 4 marca 2015 r. pozwana wypłaciła powodowi B. G. ekwiwalent pieniężny z tytułu prawa do bezpłatnego węgla za 2014 r. W dniu 30 grudnia 2014 r. pozwana wypłaciła powodowi P. K. ekwiwalent pieniężny z tytułu prawa do bezpłatnego węgla za 2014 r. Ekwiwalenty pieniężne zostały powodom wypłacone proporcjonalnie do okresu w jakim „przebywali” na emeryturze.

Pozwana odmówiła powodom prawa do wypłaty świadczenia rekompensacyjnego z tytułu utraty prawa do bezpłatnego węgla wskazując, że nie posiadają statusu osoby uprawnionej.

Sąd Rejonowy ostatecznie stwierdził, że powództwa zasługiwały na uwzględnienie.

W rozważaniach prawnych wskazał, że zgodnie z art. 2 ustawy z dnia 12 października 2017 roku o świadczeniu rekompensacyjnym z tytułu utraty prawa do bezpłatnego węgla (Dz. U. 2017.1971) jednorazowe świadczenie rekompensacyjne z tytułu utraty prawa do bezpłatnego węgla przysługuje „osobie uprawnionej”, przez którą rozumie się:

- a. emeryta i rencistę mających ustalone prawo do emerytury lub renty z tytułu niezdolności do pracy, zwanej dalej "rentą", i pobierających to świadczenie, uprawnionych w trakcie pobierania świadczenia z tytułu emerytury lub renty do bezpłatnego węgla na podstawie postanowień układów zbiorowych pracy, porozumień lub innych regulacji obowiązujących w przedsiębiorstwie górniczym, które utraciły moc obowiązującą przed dniem wejścia w życie ustawy, na skutek zawartych porozumień lub dokonanych wypowiedzeń,
- b. wdowy, wdowców i sieroty mających ustalone prawo do renty rodzinnej po osobie, o której mowa w lit. a.

Wbrew twierdzeniom strony pozwanej powodowie spełniają kryteria warunkujące zaliczenie do kategorii osób uprawnionych w rozumieniu ww. ustawy.

W świetle powyższej regulacji prawnej oraz zakresu niekwestionowanych faktów istota niniejszej sprawy sprowadzała się do rozstrzygnięcia czy w okresie od momentu nabycia uprawnień emerytalnych powodom przysługiwało prawo do bezpłatnego węgla. Strona pozwana nie kwestionowała bowiem, że powodowie nabyli uprawnienia emerytalne przed dniem 31 grudnia 2014 r. i nie przeczyła również - ani w odpowiedzi na pozew, ani w dalszych pismach procesowych - by powodowie pobierali emeryturę przed dniem 31 grudnia 2014 r., tracąc tym samym prawo powoływania twierdzeń w tym zakresie w dalszym toku postępowania (art. 207 k.p.c.). Ponadto, pozwana wprost przyznała, że w okresie do dnia 31 grudnia 2014 r. emerytom przysługiwało prawa do bezpłatnego węgla, na mocy porozumienia zbiorowego z dnia 20 grudnia 2014 r., które zostało wypowiedziane ze skutkiem na dzień 1 stycznia 2015 r.

W ocenie Sądu Rejonowego przeprowadzone postępowanie wykazało, że w okresie od poszczególnych dat nabycia przez powodów uprawnień emerytalnych do dnia 31 grudnia 2014r. – a zatem w okresie w którym powodowie byli uprawnieni do emerytury i pobierali świadczenie z tego tytułu (brak jest bowiem podstaw do twierdzenia, że zostało zawieszona) – powodowie byli uprawnieni do bezpłatnego węgla. W toku bowiem tego postępowania, pozwana – zobowiązana do wskazania czy przyznaje bądź przeczy, że wypłaciła powodom ekwiwalent pieniężny z tytułu prawa do bezpłatnego węgla za okres od daty „przejścia” przez nich na emeryturę do dnia 31 grudnia 2014 r. – przyznała ww. okoliczność.

Sąd Rejonowy podkreślił, że sam moment spełnienia świadczenia na rzecz danego podmiotu nie rozstrzyga o tym, za jaki okres dane świadczenie przysługuje. W przypadku świadczeń okresowych czym innym jest legitymowanie się uprawnieniem do otrzymania świadczenia za pewien okres, a czym innym samo jego spełnienie. Ponadto, otrzymanie przez powodów - jako „emerytów górniczych” - ekwiwalentu pieniężnego za bezpłatny węgiel, a nie węgla w naturze, nie może skutkować odmową zakwalifikowania powodów do kategorii osób uprawnionych w rozumieniu przywołanej wyżej ustawy. Zgodzić należy się z pozwaną jedynie co do tego, że art. 2 ww. ustawy stanowi wprawdzie, iż do kategorii uprawnionych do rekompensaty należą osoby, które w trakcie pobierania świadczenia z tytułu emerytury lub renty były uprawnione „do bezpłatnego węgla” nie wspominając o ekwiwalencie pieniężnym, jednakże nie można pomijać, że w świetle przywołanego wcześniej porozumienia zbiorowego z dnia 20 grudnia 2004 r. powodowie – jako emeryci – byli uprawnieni właśnie do bezpłatnego węgla. Fakt zaś, że świadczenie z tego tytułu mogło być realizowane bądź to w naturze bądź to postaci ekwiwalentu odnosi się wyłącznie do kwestii wykonania zobowiązania, a nie rzutuje na samo uprawnienie powoda do „bezpłatnego węgla”.

O kosztach zastępstwa procesowego strony powodowej Sąd Rejonowy orzekł na podstawie art. 98 § 3 k.p.c. w zw. § 9 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz.U. z 2015 roku, poz. 1800) mając na uwadze odszkodowawczy charakter prawny rekompensaty będącej przedmiotem postępowania.

Na podstawie art. 113 ustawy z dnia 28 lipca 2005 roku o kosztach sądowych w sprawach cywilnych Sąd Rejonowy nakazał pobrać od pozwanej na rzecz Skarbu Państwa - Sądu Rejonowego w Gliwicach kwotę 500 zł tytułem opłaty stosunkowej od pozwu, od uiszczenia której powód był zwolniony, zgodnie z treścią art. 96 ust. 1 pkt. 4 powołanej ustawy.

Z powyższym wyrokiem nie zgodziła się strona pozwana. Wniosła apelację, w której zaskarżyła w całości wyrok Sądu Rejonowego. Zarzuciła mu naruszenie prawa materialnego, tj. art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 12 października 2017 r. o świadczeniu rekompensacyjnym z tytułu utraty prawa do bezpłatnego węgla przez niewłaściwą jego wykładnię i przyjęcie, że powodom przysługuje rekompensata za węgiel dla emerytów, pomimo że do końca 2014 roku tego węgla w ekwiwalencie nie pobrali. Domagała się zmiany wyroku Sądu Rejonowego i oddalenie powództw w całości, ewentualnie o uchylenie wydanego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Rejonowemu do ponownego rozpoznania, a także zasądzenie od powodów na swoją rzecz kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego.

W odpowiedzi na apelację strona powodowa wniosła o jej oddalenie i zasądzenie na swoją rzecz kosztów postępowania apelacyjnego.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja zasługuje na uwzględnienie lecz z innych przyczyn niż te które zostały podniesione przez pozwaną.

Na wstępie należy wskazać, że Sąd II instancji nie jest związany ustaleniami Sądu I instancji. Oznacza to, że jest on zobowiązany do dokonywania własnych ustaleń, bez względu na to, czy skarżący podniósł zarzut dokonania wadliwych ustaleń faktycznych lub ich braku (tak też: uchwała Sądu Najwyższego z dnia 23 marca 1999 r., sygn. akt III CZP 59/98). Dokonane ustalenia faktyczne pozwalają Sądowi II instancji ustalenie właściwej podstawy prawnej wyroku, a więc dobór właściwego przepisu prawa materialnego, jego wykładnię oraz podjęcie aktu subsumcji. Innymi słowy, sąd II instancji, bez względu na stanowisko stron oraz zakres zarzutów, powinien zastosować właściwe przepisy prawa materialnego, a więc także usunąć ewentualne błędy prawne sądu I instancji, niezależnie od tego, czy zostały one wytknięte w apelacji. Oczywistym jest, że nienaprawienie tych błędów byłoby równoznaczne ze świadomym ich powieleniem w postępowaniu rozpoznawczym na wyższym szczeblu instancji, czego – zważywszy na istotę wymiaru sprawiedliwości i cele postępowania odwoławczego – nie można zaaprobować

Zgodnie z art. 2 ust. 1 lit. a) ustawy z dnia 12 października 2017 roku o świadczeniu rekompensacyjnym z tytułu utraty prawa do bezpłatnego węgla (Dz.U. z 2017 roku, poz. 1971) – zwanej dalej ustawą – osobą uprawnioną do rekompensaty jest:

- a) emeryt (rencista) mający ustalone prawo do emerytury (renty z tytułu niezdolności do pracy), i pobierający to świadczenie,
- b) emeryt (rencista) uprawniony w trakcie pobierania emerytury (renty) do bezpłatnego węgla na podstawie układów zbiorowych pracy, porozumień lub innych regulacji obowiązujących w przedsiębiorstwie górniczym,
- c) emeryt (rencista), który został pozbawiony prawa do bezpłatnego węgla, bowiem układy zbiorowe pracy, porozumienia lub inne regulacje utraciły moc przed dniem 24 października 2017 roku (dzień następujący po dniu wejścia w życie ustawy), na skutek zawartych porozumień lub dokonanych wypowiedzeń.

B. jest, że powodowie mają ustalone prawo do emerytury, którą pobierają. Pozwana wypłaciła powodom ekwiwalent pieniężny z tytułu prawa do bezpłatnego za okres po rozwiązaniu stosunku pracy. (...) Spółka Akcyjna w K. odstąpiła od realizacji prawa do bezpłatnego węgla dla emerytów, rencistów i innych uprawnionych osób (załącznik nr 14 do porozumienia z dnia 20 grudnia 2004r) ze skutkiem na dzień 31 grudnia 2014 roku.

Istota sporu sprowadzała się do ustalenia czy powodowie będąc emerytami posiadali prawo do bezpłatnego węgla na podstawie układów zbiorowych pracy, porozumień lub innych regulacji obowiązujących u pozwanej, które utraciły moc przed dniem 24 października 2017 roku na skutek zawartych porozumień lub dokonanych wypowiedzeń.

Podkreślić należy, że w stosunku do pracowników z KWK (...) w K., którzy nabyli prawo do emerytury po dniu 1 sierpnia 2014 r. (data przejęcia pracowników (...) Spółki Akcyjnej w K. przez pozwaną w związku z nabyciem kopalni – art. 23¹ kp), nie mają zastosowania przepisy porozumienia z dnia 20 grudnia 2004 roku.

Zgodnie z art. 241⁸ § 1 k.p. powodom przysługiwały wszelkie pracownicze uprawnienia przewidziane w porozumieniu z dnia 20 grudnia 2004 roku, ale do końca trwania stosunku pracy. Porozumienie z dnia 20 grudnia 2004 roku nie ma zastosowania do uprawnienia powodów do bezpłatnego węgla po przejściu na emeryturę. Norma prawna zawarta w art. 241⁸ § 3 k.p. nie ma zastosowania, ponieważ reguluje ona sytuację, w której nowy pracodawca, przejmując zakład pracy oprócz pracowników, przejmuje także inne osoby np. emerytów, tj. kiedy w dacie przejścia zakładu przejmowane są także obowiązki względem emerytów. W niniejszej sprawie powodowie zostali przejęci będąc pracownikami i do nich ma zastosowanie wyłącznie art. 241⁸ § 1 k.p.

Należy zwrócić uwagę, że art. 241⁸ § 1 k.p. wprowadza zasadę, że w okresie roku od przejścia zakładu na nowego pracodawcę do pracowników stosuje się postanowienia układu, którym byli objęci przed przejściem zakładu pracy na nowego pracodawcę. Norma prawna zawarta w art. 241⁸ § 1 k.p. stanowi jedynie o stosowaniu dotychczasowego układu do pracowników, czyli do zakończenia stosunku pracy. Uregulowanie to nie dotyczy okresu po zakończeniu stosunku pracy. Wypowiedzenie układu zbiorowego pracy (porozumienia) przez poprzedniego pracodawcę po przejściu pracowników do nowego pracodawcy, pozostaje bez znaczenia dla stosowania układu do przejętych pracowników przez nowego pracodawcę, albowiem art. 241⁸ § 1 zdanie 2 k.p. stanowi, że postanowienia tego układu stosuje się w brzmieniu obowiązującym w dniu przejścia zakładu pracy lub jego części na nowego pracodawcę. W związku z tym wypowiedzenie przez (...) Spółkę Akcyjną w K. prawa do bezpłatnego węgla dla emerytów, rencistów i innych uprawnionych osób (załącznik nr 14 do porozumienia z dnia 20 grudnia 2004 roku) – ze skutkiem na dzień 31 grudnia 2014 roku – nie miało wpływu na sytuację prawną powodów. Pozwana nie mogła wypowiedzieć porozumienia z dnia 20 grudnia 2004 roku, bowiem nie była jego stroną.

Sądowi II instancji wiadomo jest, że w poszczególnych kopalniach należących do pozwanej spółki obowiązują dawne regulacje kształtujące sytuację prawną pracowników, emerytów, rencistów, to jest sprzed powstania pozwanej spółki.

W KWK (...) w K. wobec pracowników zastosowanie ma porozumienie z dnia 20 grudnia 2004 roku; natomiast w stosunku do pracowników, którzy nabyli prawo do emerytury po dniu 1 sierpnia 2014 roku brak jest jakichkolwiek regulacji prawnych, w tym normujących uprawnienia do bezpłatnego węgla.

Powodowie zatem jako emeryci nie byli uprawnieni do bezpłatnego węgla na mocy porozumienia z dnia 20 grudnia 2004r.

Pozostaje rozważyć, czy powodom przysługiwało prawo do bezpłatnego węgla na podstawie „innych regulacji” o których mowa w ustawie.

W pierwszej kolejności należy wskazać, że w aktach sprawy znajduje się uchwała zarządu pozwanej z dnia 30 września 2014 roku nr (...). Zgodnie z §1 pkt 2 teje uchwały, Zarząd (...) SA odstąpił od wypłaty deputatu węglowego dla emerytów i rencistów w 2015 roku (k. 30). Należy zauważyć, że uchwała ta nie pozbawiała emerytów (rencistów) uprawnienia do bezpłatnego węgla na stałe, lecz zawieszała to uprawnienie w 2015 roku. Sądowi wiadome jest również, że kolejną uchwałą zarządu pozwanej z dnia 14 września 2015 roku, odstąpiono od wypłaty deputatu węglowego dla emerytów i rencistów, poczynając od 2016 roku. Ta uchwała pozbawiła byłych pracowników pozwanej prawa do bezpłatnego węgla. Wspomniana uchwała mogła odnieść skutek prawny w tych jednostkach organizacyjnych wchodzących w skład pozwanej, w których obowiązywały regulacje przyznające emerytom (rencistom) prawo do deputatu węglowego. W KWK (...) w K. nie obowiązywały regulacje, które przyznawałyby prawo do deputatu węglowego byłym pracownikom, którzy nabyli prawo do emerytury (renty) po dniu 1 sierpnia 2014 roku

Podkreślić w tym miejscu należy, że nie stanowi „innej regulacji” jednorazowa wypłata świadczenia bez podstawy prawnej. Fakt wypłaty świadczenia, nie jest równoznaczny z przejściem przez pozwaną obowiązku - stałej wypłaty deputatów węglowych emerytom - wynikającego z porozumienia z 20 grudnia 2004 r., który wcześniej spoczywał na (...). Jednocześnie uchwała (...) z dnia 30 września 2014 r. przeczy woli stałego przejścia tego obowiązku przez pozwaną, albowiem wynika z niej, iż z uwagi na pogarszającą się sytuację finansową oraz wydobywcą spółki, obniżeniu ulegnie wynagrodzenie pracowników zatrudnionych na stanowiskach kierowniczych oraz deputat węglowy dla emerytów za rok 2015 nie będzie wypłacany. Powyższe potwierdza dokument złożony na rozprawie apelacyjnej przez stronę pozwaną zatytułowany „wniosek” z dnia 9.10.2014 r, z którego wynika, że z uwagi na trudną sytuację ekonomiczno- finansową Spółki, Zarząd podjął decyzję o zmianie sposobu realizacji wypłaty ekwiwalentu pieniężnego za deputat węglowy dla emerytów za 2014 r. Trudno zatem przyjąć, iż z jednej strony pozwana podejmowałaby działania zmierzające do ograniczania wydatków z uwagi na trudną sytuację ekonomiczną, a drugiej przejmowała stałą wypłatę świadczenia do którego wypłaty nie była zobowiązana. Ponadto, nie można wywodzić, iż skoro pozwana odstąpiła od wypłaty deputatów węglowych dla emerytów tzn, że wcześniej ten obowiązek wobec byłych pracowników KWK (...) przejęła. Uchwała nie mogła dotyczyć zakładu w którym nie obowiązywała regulacja uprawniająca emerytów i rencistów do bezpłatnego węgla.

Podkreślić zatem należy, że jednorazowa wypłata świadczenia przez pozwaną, bez podstawy prawnej, nie tworzy „innej regulacji”, o której mowa w ustawie o świadczeniu rekompensacyjnym z tytułu utraty prawa do bezpłatnego węgla.

Z przeprowadzonego postępowania wynika, iż nie zostały spełnione łącznie wszystkie przesłanki nabycia rekompensaty, o których stanowi art. 2 ust. 1) lit. a) ustawy. Powodowie będący emerytami, nie posiadali uprawnienia do bezpłatnego węgla na podstawie regulacji (np. układu zbiorowego pracy, porozumienia, innej regulacji), która utraciła moc na skutek zawartych porozumień lub dokonanych wypowiedzeń.

W związku z powyższym, Sąd II instancji działając na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. zmienił zaskarżony wyrok i oddalił powództwa.

O kosztach procesu w postępowaniu przed Sądem I i II instancji, Sąd orzekł na podstawie art. 102 kpc, odstępując od obciążenia nimi powodów. Sąd Okręgowy miał na uwadze fakt, że sprawa była skomplikowana pod względem prawnym, a orzecznictwo w sprawach tożsamyh pod względem faktycznym, nie jest jednolite.

W związku z powyższym, Sąd mając na uwadze względy słuszności odstąpił od obciążania powodów kosztami procesu za obie instancje, w myśl art. 102 kpc.

(-) sędzia Grzegorz Tyrka (-) sędzia Grażyna Łazowska (-) sędzia Magdalena Kimel

Zdanie odrębne

sędzi SO Grażyny Łazowskiej

do wyroku Sądu Okręgowego w Gliwicach

z dnia 4 lipca 2019 r., sygn. akt VIII Pa 222/18

Na podstawie art. 324 §2 kpc zgłaszam zdanie odrębne do wyroku Sądu Okręgowego w Gliwicach z 4 lipca 2019r. w sprawie o sygn. VIII Pa 222/18, ponieważ uważam, że powodowie są osobami uprawnionymi do świadczenia rekompensacyjnego w świetle uregulowań ustawy z dnia 12 października 2017 roku o świadczeniu rekompensacyjnym z tytułu utraty prawa do bezpłatnego węgla (Dz.U. z 2017r.1971) i podzielam w tym zakresie stanowisko Sądu pierwszej instancji.

Po myśli art. 2 ust. 1 lit.a ww. ustawy osoba uprawniona do świadczenia rekompensacyjnego to emeryt, mający ustalone prawo do emerytury i pobierający to świadczenie, uprawniony w trakcie pobierania świadczenia z tytułu emerytury na podstawie postanowień układów zbiorowych pracy, porozumień lub innych regulacji obowiązujących w przedsiębiorstwie górniczym, które utraciły moc obowiązującą przed dniem wejścia w życie ustawy, na skutek zawartych porozumień lub dokonanych wypowiedzeń.

W mojej ocenie powodowie spełniają wszystkie wyżej wymienione przesłanki, a zatem słusznie Sąd pierwszej instancji przyznał im prawo do świadczenia rekompensacyjnego.

Z ustaleń faktycznych w sprawie wynika, że powodowie od lat osiemdziesiątych byli pracownikami (...) SA w K. i świadczyli pracę w KWK (...) w K..

W (...) SA obowiązywało Porozumienie zawarte w dniu 20 grudnia 2004r. pomiędzy zakładem pracy a organizacjami związków zawodowych, na mocy którego byli pracownicy, których stosunek pracy ustał w związku z nabyciem prawa do emerytury, posiadali prawo do bezpłatnego węgla (tzw. deputat węglowy) w naturze lub w ekwiwalencie pieniężnym. Z dniem 1 lipca 2014r. pracodawcą powodów została pozwana w związku z nabyciem KWK (...) od (...) SA.

Stosunek pracy powoda B. G. został rozwiązany w dniu 21 sierpnia 2014r., powoda M. H. z dniem 22 grudnia 2014r., P. K. z dniem 23 listopada 2014r. Rozwiązania umów o pracę nastąpiły w związku z przejściem na emeryturę, którą powodowie pobierali od daty zwolnienia.

Pozwana wypłaciła powodom ekwiwalent pieniężny z tytułu prawa do bezpłatnego węgla proporcjonalnie do okresu przebywania na emeryturze: P. K. w dniu 30 grudnia 2014r., M. H. w dniu 27 lutego 2015r., B. G. w dniu 4 marca 2015r. Wypłata nastąpiła na podstawie zaakceptowanych przez pozwaną deklaracji węglowych, w których przyznawała świadczenie w oparciu o porozumienie z 20 grudnia 2004r. Bezspornym w sprawie jest, że pozwana zrealizowała emerycki deputat węglowy za 2014r. wobec wszystkich pracowników KWK (...), którzy po 1 sierpnia 2014r przeszli na emeryturę, przy czym faktyczna wypłata ekwiwalentu pieniężnego miała miejsca w 2014 albo 2015r.

Obecnie w skład pozwanej wchodzi kopalnie węgla kamiennego: B.-Z.-J., B., K.-S. i P.. U pozwanej nie było żadnych wewnętrznych jednolitych przepisów dotyczących zasad wypłaty świadczeń dla emerytów, lecz były one realizowane w oparciu o regulacje obowiązujące w poszczególnych kopalniach. Na ich podstawie pozwana wypłacała wszystkim swoim emerytom świadczenia z tytułu prawa do bezpłatnego węgla do 2014r.

Bezspornym w sprawie jest, że pozwana nie była zobowiązana do wypłaty powodom jako emerytom deputatu węglowego na podstawie Porozumienia z 20 grudnia 2004r., bowiem jego regulacje miały zastosowanie tylko do przejętych pracowników a nie emerytów.

Jednakże pozwana wypłaciła wszystkim przejętym pracownikom KWK (...), w tym powodom, ekwiwalent pieniężny za deputat węglowy za miesiące 2014r, w których pracownicy uzyskali status emeryta. Mając na uwadze, że w dokumentacji dotyczącej wypłaty tego świadczenia pozwana powoływała się na Porozumienie z 20 grudnia 2004r. twierdząc, że pozwana dobrowolnie zobowiązała się do realizacji deputatu węglowego dla emerytów KWK (...) w zakresie przewidzianym w tym Porozumieniu.

Przyjęcie przez pozwaną tego zobowiązania i faktyczna jego realizacja, w mojej ocenie oznacza, że powodowie spełniają przesłankę „osoby uprawnionej” w rozumieniu art. 2 ust.1 lit.a bowiem ich prawo do bezpłatnego węgla wynika z „innych regulacji”, o których mowa w tym przepisie. Istotnym w sprawie jest, że pozwana w toku postępowania nie neguje uprawnień powodów jako emerytów do deputatu węglowego za 2014r. a skupia się na tym, że prawo do deputatu zostało zlikwidowane od stycznia 2015r. Zarówno w odpowiedzi na pozew jak i piśmie z 5 lipca 2018r. pozwana przyznaje, że powodowie jako emeryci byli uprawnieni do bezpłatnego węgla w 2014r., analizując przesłanki do świadczenia rekompensacyjnego : „ w trakcie pobierania emerytury otrzymywał z przedsiębiorstwa górniczego, z którego przeszedł na emeryturę bezpłatny węgiel w naturze lub w ekwiwalencie pieniężnym (co w przypadku (...) SA dotyczy okresu do dnia 31.12.2014)”.

Podkreślenia wymaga, że na takiej samej podstawie – czyli, jednostronnego zobowiązania - pozwana wypłacała ekwiwalent z tytułu prawa do bezpłatnego węgla za 2014r. emerytom pozostałych kopalń wchodzących w jej skład, bowiem jak to wskazano w uzasadnieniu ocenianego wyroku, nie było u niej żadnej jednolitej regulacji normującej uprawnienia emerytów i respektowane były wewnętrzne przepisy obowiązujące w poszczególnych przejmowanych kopalniach. Emeryci z pozostałych kopalń otrzymali świadczenie rekompensacyjne, o czym pozwana informuje na swojej stronie internetowej. W mojej ocenie, sytuacja powodów nie różni się od sytuacji emerytów z pozostałych kopalń pozwanej.

Wszelkie wydatki w spółce akcyjnej, w tym w szczególności należącej do Skarbu Państwa, jaką jest pozwana, muszą mieć swoją podstawę prawną, a zatem nie mogą zaakceptować sytuacji stanowiska pozwanej, że wypłacała emerytom z KWK (...) ekwiwalent za bezpłatny węgiel za 2014r. bez podstawy prawnej.

Wyrok Sądu Okręgowego w Gliwicach, sygn.akt VIII Pa 144/16, na który powołuje się pozwana został wydany w dniu 9 lutego 2017r. i dotyczył prawa do ekwiwalentu za 2015r., kiedy to bezspornie emeryci nie mieli prawa deputatu węglowego. Stanowisko pozwanej, że powód nie jest uprawniony do świadczenia rekompensacyjnego pozostaje też w sprzeczności z informacjami podawanymi przez nią na własnej stronie internetowej, gdzie w październiku 2017r. wskazywała, że emeryci KWK (...) winni składać wnioski o świadczenie rekompensacyjne w dyrekcji tej kopalni. Potwierdza to wniosek, że uprawnienie emerytów KWK (...) do deputatu węglowego w 2014r. nie było kwestionowane przez pozwaną, a w żaden sposób nie można uznać, że wypłata tego świadczenia nastąpiła na skutek niewiedzy czy błędu pozwanej.

Dodać należy, że uchwała zarządu pozwanej z maja 2014r., do której odwołuje się uzasadnienie ocenianego wyroku, nie ma żadnego związku z rozpoznawaną sprawą, gdyż została podjęta w maju 2014r. a zatem przed przejęciem KWK (...) przez pozwaną. Natomiast uchwała zarządu pozwanej z 30 września 2014r., o odstąpieniu od wypłaty emerytom deputatu węglowego, moim zdaniem, jak najbardziej dotyczy również emerytów KWK (...), bowiem na tej podstawie pozwana zaprzestała wypłaty deputatu węglowego wszystkim swoim emerytom w 2015r. Przypomnieć należy, że odmowa wypłaty ekwiwalentu z tytułu utraty prawa do bezpłatnego węgla w stosunku do wszystkich emerytów, w tym z KWK (...), była spowodowana trudną sytuacją finansową pozwanej, a nie tym, że emeryci z tej kopalni nie byli uprawnieni do tego świadczenia. W pełni uzasadnionym jest zatem twierdzenie, że gdyby nie trudna sytuacja finansowa pozwanej, deputat węglowy dla emerytów KWK (...) byłby nadal realizowany, a zatem błędne jest stwierdzenie, że uprawnienie do tego świadczenia w 2014r. było wynikiem jednorazowej decyzji pozwanej.

Nie można pominąć faktu, że zarząd pozwanej podjął w dniu 14.09.2015r. (k.62) kolejną uchwałę, na mocy której odstąpił o wypłaty węgla deputatowego emerytom i rencistom począwszy od 2016r. Podobnie jak poprzednia uchwała, dotyczyła ona emerytów i rencistów z wszystkich kopalń pozwanej. W konsekwencji, doszło do trwałej utraty prawa emerytów i rencistów pozwanej do bezpłatnego węgla i chociaż nie nastąpiło to ani w drodze „porozumienia” ani „wypowiedzenia”, nie stanowiło dla pozwanej przeszkody w wypłacie w grudniu 2017r. 35 382 świadczeń rekompensacyjnych uprawnionym osobom. (komunikat na stronie internetowej pozwanej).

Z tych wszystkich względów, mając również na uwadze cel ustawy o świadczeniu rekompensacyjnym z tytułu utraty prawa do bezpłatnego węgla, stoję na stanowisku, że powód jest uprawniony do przewidzianego w ustawie świadczenia rekompensacyjnego, wobec czego apelacja winna podlegać oddaleniu.

(-) Sędzia Grażyna Łazowska